

LA CAMPANA DE GRACIA.

4 cts.

NUMERO ESPECIAL

4 cts.

DIA DELS MORTS

Que numerados están
Los dias que has de vivir....

LOS NOSTRES MORTS.

Per què avants de agafar la ploma de la sátira, aquella ploma acerada que punxa y mortifica, quan no corre festiva y ajogassada; per què no hèm d' agafar avny, diada dels que foren, la ploma suau, cuberta ab crespons negres que pera ser més dòlsa ha estat un any en remull dintre de un vàs tot plé de llàgrimes?

Nosaltres també tenim los nostres morts, allà en aquell siti de repós, que únicament avny s' anima, al trepitj de tants y tants que per costum ó per seguir la moda, quan no per veure ó ferse veure, hi acuden á bandadas tots los anys en semblant dia.

Perque si l' amistat es una religió, un periódich no es més que una familia, y germans nostres eran y com á germans estimavam, als que un dia al costat nostre, ab la ploma ó l' llapis nos ajudaren á compartir las rudas y no sempre gratas tareas de la premsa, animant las columnas ó las planas d' aquest periódich ab los rasgos del seu talent y del seu ingeni y donantli una existencia que 'ls havia de sobreviure.

Per aixó avny hèm de adórnar ab una corona de recorts la tomba dels nostres perduts companys Robert, Padró, Llaberia y Bartrina.

¡Pobre Robert! Arrastat al cultiu de las lletres per una afició invencible, quan encare era aquí á España l' ofici d' escriure lo pitjor de tots, deixá l' obrador d' argenter ahont treballava y se 'n aná á Madrid á estudiar, á escriure, á ferse un nom.

Sos primers passos duraren anys enters, y foren una trista epopeya de fam y de miseria, perque no basta valer, sino ferse valer, y en aquell temps los treballs intelectuals á duras penas tenían recompensa.

Quan se l' hi obriren las portas de la *Discusión* y su ploma ajogassada y xispejant fotografiava las sesiones de Cortes en las inolvidables *Crónicas parlamentarias*, comensaren á coneixe á aquell catalá, que manejava com un mestre la llengua castellana, creant dintre del periodisme espanyol, un género que ja may més n' havia de desapareixe. Las musas de 'n Robert eran la gracia, l' oportunitat, la sal y l' intenció.

Apenas lo conegueren, l' admiraren.

Si de sa ploma ben tallada n' hagués volgut fer, com tants altres, un' arma á disposició dels poderosos: si hagués volgut imitar á tants escriptors y poetas qu' emplean lo seu ingeni en adular als poderosos, Robert hauria sigut rich y ocupat cárrechs elevats, rescabalanse de la miseria suferta en la seva juventut; pero Robert tenia un ideal, la democracia, y al seu servey consagrà sempre 'l seu poderós talent.

Preferí la persecució á la grandesa, la conciencia al benestar.

Quebrantat de salut; pero sempre actiu, sempre laboriós, sempre á punt d' escriure un article ó de abocar un xorro de aquells imitables comentaris, que feyan brillar lo somris als llavis del home més serio y preocupat, Robert se mantingué conseqüent ab las sevas ideas, practicantlas ab una serietat y ab una convicció, que may l' incitaren á adular á las multituds, com may tampoch havia adulat als poderosos.

Morí apenas havia triunfat la república.

Per cert que anava pels carrers, ab la mort pintada á la cara, caminant ab pena y cansantse á cada pas.

—¿Cóm se troba Robert? l' hi preguntá un amich.

—Molt mal. Me faig fástich á mi mateix. Quan vaig sol pèl carrer, se m' figura que m' acompanya un d' aquells tipos que 'us carregan y no sabéu com desempallegarvose'n.

¡Pobre Robert! Los seus restos descansan en un dels cementiris de Madrid. Temps endarrera havent expirat l' arrendament del ninxo, lo carinyo de alguns amichs evitá que s' anessin á confondre en la fossa comú.

Aixis estima España als fills que l' honran.

Tomás Padró, era, vostés ho saben, lo Robert del llapis.

Tenia facilitat, gracia, soltura, bons acudits y un ingeni inagotable.

No era elegant; pero en cambi era ferm y vigorós.

Si no fou lo primer que aquí á Barcelona cultivá la caricatura, fou en cambi qui la popularisá, donant vida segura á las publicacions en que coloborava.

La CAMPANA DE GRACIA l' hi déu la major part de la seva popularitat.

¡Oh! Quantas vegadas al repassar la nostra colecció, se 'ns apareix la imatge del hábil dibuixant que seguía la marxa dels sucesos polítichs y ab un sol rasgo las més de las vegadas los satirisava, y mataba ab la punta del llapis personatjes y fins institucions.

¡Quina propaganda més terrible la que pot fer lo dibuixant de caricaturas polítichs com las de 'n Padró!

Fins los que no saben de llegir l' entenen. Ab un cop d' ull s' agafa tota l' intenció de l' imatge, y de vegadas un perfil es mes eloqüent y diu més que un párrafo.

¡Y pensar que Padró improvisava totas las sevas caricaturas! Naixian totas ellas, pensament y forma, de un moment de inspiració, y las més de las vegadas eran fetas en presencia del editor que l' hi anava á recordar que 'l temps era just ó del mosso de la litografia que l' hi anava á recullir la pedra, quan encare no se l' havia posada á la taula per omplirla.

Padró, leal amich y admirable artista, temperament joyós y cor nobilíssim, morí á la flor de l' edat de una rápida y terrible malaltia. Tot l' hi somreya quan lo vegerem arrebatat d' entre nosaltres per la mort implacable.

Poch temps després, Barcelona demostrava l' afecció que per ell sentia comprant deu mil bitllets de la tómbola organizada pels seus amichs, al objecte de reunir recursos á favor dels fill del malaguanyat artista.

Poch temps després de 'n Padró, moria Anton Llaberia, víctima de una afecció al cor.

Era Llaberia escriptor castís y periodista intencionadíssim.

Gran admirador dels nostres clássichs, havia sapigut apropiarse aquell istil admirable, que fá dir al lector:—Aixó es castellá, aixó está ben escrit.

Al mateix temps aplicava aquestas qualitats á las llytas diarias y ardents del periodisme militant.

Ningú olvidará may la colecció de *Miniaturas* que publicá en la *Gaceta*, algunas de las quals merescueren los honors de la denuncia y la gloria de probar, primer que ningú, 'ls efectes de la ley de imprenta conservadora.

Cada una de aquestas *Miniaturas* era una ferida mortal á las primeras figuras de la restauració.

A horas perdudas escribia versos, la major part dels quals s' han quedat inédits, á pesar de que valen molt.

En totas las poesias de Llaberia s' hi sent palpar l' esperit modern.

Ne recordém una en que reivindica per España la possessió de Gibraltar, que algun dia será popular. Ho será quan la nostra nació vulga ser lo que déu, barrant la taca de la dominació inglesa en una petita part del nostre territori.

No tenia encare trent' anys quan morí Llaberia, després de una malaltia llarga y penosíssima.

Lo clero l' hi negá la terra sagrada; pero l' amistat l' hi concedí 'l sagrat del seu cor.

¡Ay! May olvidaré 'l rasgo de Anton Altadill, que trobantse malalt de mort, dugué una corona sobre la sepultura de Llaberia, allà en lo clos dels impenitents. En aquesta corona hi havia un llás y en lo llás aquesta inscripció:

«A ANTONIO LLABERIA, ¡HASTA LUEGO! ANTONIO ALTADILL.»

¿Y què dirém del nostre Joaquim María Bartrina? ¿Quí no l' ha conegut? ¿Quí no l' admira?

Aquella originalitat tan portentosa, aquell afany de saber que 's traslluheix en totas las sevas produccions y que 's manifestava en tots los seus actes, aquell amor á las ideas modernas ¿quí pot haverlos olvidat?

Poeta inspirat, home científich de intuició maravellosa, escriptor original, orador fácil que quan donava una conferencia cautivava ab la màgia de la seva paraula. conversador inimitable que ab admiració y pasme se 'l sentia sempre, humorista de-

liciós y pensador profundo ¡ah! Bartrina era sens dupte lo millor, d' entre la juventut que puja, ansiosa de saber y de cultivar la literatura.

¡Oh! si al ménos hagués viscut alguns anys més per poder escriure solzament la meytat de lo que pensava!

Bartrina era la febra, era 'l vértich de la imaginació creadora, combinantse ab la febra de l' enfermetat que desde fá molts anys venia consumintlo.

D' ell pot dirse que la vida del esperit l' hi consumia l' existencia.

Havía de morir jove: aquell cos débil no podía contenir la poderosa embestida d' aquell immens caudal de ideas que á tot' hora bullian dintre de la seva ánima.

Encara recordo l' assombro que, després de mort, causá la lectura de algunas de las sevas poesias, á un mestre tant eminent com Echegaray.

—¿Y aquí á Catalunya teniam un poeta de tant mérit, y nosaltres no ho sabiam?

¡Ay després de mort!

¿Si será veritat que sols la mort, es en aquest país lo principi de la vida?

Si Bartrina qu' era 'l poeta del dupte, hagués pogut sentir paraulas de consol, en los moments en que 'l consol es ja imposible ¡quina poesia més amarga n' hauria fet, ell que tant bé feya vibrar la corda de l' amargura!

Avuy dia dels Morts no podém resistir á la tentació de reproduhir una de las poesias del pobre Bartrina, que sembla escrita expressament: es lo cant de l' eternitat, del no res. Se titula

MAY MES.

La humil pedreta que cau de la volta de la nau y en lo pols l' enfon son pés, en la volta de la nau, no hi tornarà á estar may més.... ¡may més!...

La gota d' aygua plorada pels núvols que l' han guardada, beguda per la flor es, y 'ls núvols que l' han guardada no la guardarán may més.... ¡may més!...

Lo recort y l' anyoransa de la que fou ma esperansa, l' atahut del que fou brés, á ser brés ni á se esperansa ja no hi tornaran may més.... ¡may més!...

Aixis cantava Bartrina.

Pero en aquest terrible *may més* no hi vá comprès lo recort d' ell, ni dels seus companys que avuy commemorém.

Aquets viurán al ménos, mentres visquéu nosaltres.

J. R. R.

LOS MORTS POLITICHS.

o ditxo ho diu:

«Tant hi vá 'l rey com lo papa—com aquell que no té capa.»

La mort es una operació física seguida de una operació química. Primer es una pérdua de forsas, després una transformació de la materia. No se 'n pert ni un átomo en lo gran laboratori de la naturalesa.

Tots los sers al morir se transforman, donant als nous sers vida y desarrollo.

La transformació es eterna.

Aquest principi al lloch pot observarse millor que al *Campo-santo* de la política espanyola.

Partits y homes públichs, inclús aquells que 's dedican á escurarnos las butxacas, tots son morts.... transformats en vius.

Tots batallan pèl poder y tots moren y 's transforman: no n' hi ha cap, que arribi á cantar victoria, pendent dir:—Jo soch lo mateix qu' era 'l dia que vaig neixe.

No, al cel del presupuesto no s' hi arriba sinó després de morir al ménos una vegada. No obstant jo 'n coneix molts que cada senmana 's deixarian matar per arribarhi; y fins n' hi ha que no cuydantse de matarlos ningú, se suicidan.

O sinó passém revista.

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

Lo partit republicà era quan va neixre impetuós, irreflexiu, radicalíssim. Tenia principis y acceptava d'ells las conseqüències més extremadas.

Res l'arredrava: jove, plé de salut y de vigor, no creya en la mort perque se sentia ab forsa per viure eternament. De un salt volia fer tot lo camí. Las últimas conseqüències dels seus principis l'hi semblavan ser la perfecció, y per alcansarla no calculava distancies, ni veyia obstacles de cap mena. Se figurava que 'l caminar cap a un fi tant hermós era anar massa poch a poch: correhi no era anar prou despressa encare, la *qüestió* era volar.

Pero ¡ay! no tenia alas... y quan tractá de pendre 'l vol, morí.

Morí 'l tres de janer á mans del general Pavia, y com qu'encare que una mica aixelabrat, havia sigut honrat; y com que no havia comés maldats, sinó errors, al cap de poch temps ressucitava.

Avuy es un partit reflexiu, mesurat, sensat: ahir era una criatura bulliciosa, avuy es un home formal, que sab esperar sense impaciencia... y estigan segurs que no collirà la fruita del arbre, fins que siga ben madura.

Las transformacions radicals ahont s' han fet principalment, es entre 'ls morts de la restauració.

No hi ha un partit, no hi ha un home entre 'ls elements de Sagunto que al menós no duga tres ó quatre papeletas de defunció dintre de la cartera. Alguns hi tenen dugos ó tres patents de suicidi.

Cánovas: després de lo de Manzanares morí per la llibertat y 's transformá per la conservaduria. Desde llavors ha mort tres ó quatre vegadas y s' ha transformat sempre. Quan lo de Sagunto, tot agonitzant, se reya de la calaverada de 'n Campos, y al endemà naxia á la nova vida y anava al bateig de la restauració y s' apoderava del sach dels confits. Quants cops no morirà encare, avants de morir-se?

Romero Robledo: moria cridant «*A bajo los Borbones*» y ressucitava primer ministre de D. Alfonso XII.

Sagasta: es l' home que ha mort més vegadas: ha sembrat de flors lo camí de D. Isabel II y després la ha destronada: ha servit á D. Amadeo y ha sigut ministre de la República: s' ha deixat desbancar, per en Martínez Campos y ha pujat al poder en companyia de 'n Martínez Campos: ha proclamat la constitució de 1869 y está defensant la constitució de 1876. Los cuchs se l' han menjat una pila de vegadas; pero sempre l' hi han respectat lo tupé, y per governar, ab lo tupé 'n té prou.

Martinez Campos: Visqué ab en Cánovas sent conrador y ressucitá ab en Sagasta y es fusioquista. Y aixó que políticament es un albat.

Duch de la Torre: A l' any 66 moria fusellant als sublevats de Sant Gil y al any 68 ressucitava guanyant la batalla de Alcolea: al any 72 tornava á morir sent ministre de D. Amadeo y al any 74 tornava á ressucitar president de la República: á l' any 75 queya mort davant de la Restauració y actualment ressucita per cargolar la bandera de la Revolució de Setembre al coll de 'n Sagasta, y estirar. Que Déu l' hi donga molts anys de vida y molt bon punyo.

Martos. — *Moret*. — *Montero Rios*. — *Echegaray, etc.*: Morts per la monarquia quan puja la república; morts per la república quan puja la monarquia.

Y aixis successivament.

Ja ho veuen, la política es un cementiri.

Desgraciadament no son los homes los que s' hi quedan enterrats, sinó las esperansas y las ilusions, las puras ilusions dels pobles; aquestas se transforman en desenganys, desenganys tan frets, tant enrañats com los mateixos cadàvers.

¡Ah! ¡Qué ha de costar l' infundirlos nova vida!

Pero hi ha un altre mort encare que no pot transformar-se, perque fins l' ayre atmosfèrich l' hi es contrari.

Aquest mort es lo partit carlista.

Los elements de la naturalesa social s' oposan á la seva transformació, aquella antiga atmósfera saturada de fanatisme, carregada encare ab las emanacions de las fogueras inquisitorials y ab lo rapé de las comunitats religiosas y ab lo bau de la sanch y ab las exhalacions del terror, s' ha desvanescut aventada per las borrascas de la revolució y pel vent del progrés.

Y l' cadáver del absolutisme no pot acabarse de descompondre, ni es possible que s' transformi en un altre ser individual. Es un munt de corrupció: s' ha transformat en cuchs.

P. K.

LAS TRIBULACIONES D' UN MORT.

RA 'l demati del dia 8 de Febrer de 1881.

En aquells instants lo senyor Cánovas estava si cau no cau, y plo que son las casualitats! també estava si cau no cau lo senyor Manel.

Pero ¡ey, hi ha caure y caure! Lo senyor Cánovas al caure no feya més que deixar de ser ministre, y 'l senyor Manel deixava de ser viu y se n' anava al cementiri: vol dir qu' estava moribundo.

¿Ho entenen tot aixó? Donchs, endavant.

— ¡Malvinatjel deya 'l pobre senyor Manel, revolcantse pe 'l llit de mort; ara que 'ls meus van á pujar, ara que 'n Sagasta empunyarà las riendas del goberno, ara que....

Lo malalt va deixar anar un sospir, y mudant de tó, va prosseguir una mica més sossegat:

— ¡Atabat siga Déu! ja que tant mateix m' haig de morir, puch estar ben content de haber casi presenciat la cayguda del monstro y 'l triunfo del gran Sagasta.

Perque han de sapiguer y entendre que pe 'l senyor Manel, constitucional de bona fé, en Sagasta era 'l tot, y pujant ell se creya que á Espanya aviat ligariam los gossos ab llangonissas.

Fent càlculs y suposicions sobre la crissis, intercalanthi de tant en tant, alguna exclamació dolorosa, lo moribundo va allargar una bona estona, y en lo precís instant en que un company de gl'orias y fatigas entrava en l' arcoba tot entussiasmat comunicantli que 'n Sagasta era ja ministre, lo senyor Manel feya la darretra ganyota, y, llansant una rialleta de satisfacció, tancava 'ls ulls.

Era mort.

¡Era mort! Ja s' ha acabat tot, pensarán vostés.

Pues no es veritat: ara comensan las tragerias del pobre senyor Manel.

¿Vostés no saben cóm s' arreglan las cosas del altre mon? ¿No han sentit parlar may de la manera que las ánimas matan lo temps, de las escursions que fan pel mon del vius, de la policia y organizació civil y militar d' ultratomba?

¿No saben aixó? ¡Infelissos! Se coneix que no han sigut morts may.

Pero ja ho sabrán quan sigui l' hora: torném á la nostra narració.

Lo senyor Manel va ser transportat al cementiri: la seva ànima va abandonar lo cos, y seguint los trámits de costum va ingresar en lo lloch corresponent.

La recepció va anar d' aquesta manera:

— ¿Se pot entrar? va dir l' ànima del senyor Manel.

— Endavant, va respondre 'l jefe de la policia *animésca*.

— Aquí están los documentos.

Exámen consegüent de paperots.

— Vosté es constitucional, segons se desprén d' aquestos despatxos....

— Si senyor; y per cert que volia demanarli un favor.

— Digui.

Acabo d' abandonar la terra en una ocasió en que 'l meu partit está pujant al poder, després d' una pila d' anys d' espera....

— ¿Y qué?

— Que voldria que un dia 'm concedis llicencia per anar á veure si las cosas d' Espanya van tant be com jo m' afiguro.

— Veurém si s' ho sabrá mereixe; pero l' hi advertixo que 'ls difunts no més poden tornar á la terra un dia cada any, lo dia dels morts. Si 's porta bé, demánimho quan siga l' hora y l' hi donaré un *pase*.

Pensant en la seva estimada Espanya y en lo seu adorat Sagasta, lo senyor Manel passava 'l temps contant los dias que faltavan pera arribar al 2 de Novembre.

De tant en tant s' acostava á la porta per veure si podia escudriñar alguna cosa, ó pera dirigir, com qui no fa res, una que altra pregunta al porter.

Aquest probablement no devia ser gaire amich de sagastins: lo cas es que may contestava explicitament á las interpelacions del senyor Manel, y més de quatre vegadas l' hi responia ab alguna inconveniencia.

Tant y tant van fastidiar al porter las anadas y vingudas del pobre constitucional, que un dia va arribar á formalisarse dihentli quatre pestes de 'n Sagasta.

¡Dir mal de 'n Sagasta! De las paraulas van passar á jas obras. Y qui diu obras diu cops de puny: lo senyor Manel, tocantli l' home del tupé, era una fiera.

La gresca va tenir testimonis y 'l jefe deseguida va enterarse'n.

— Está bé, va dir després d' haber sabatejat de mala manera al senyor Manel: lo qu' es aquest any no 'l deixaré pas sortir.

¡Un altre any d' espera! ¡Un any! ¡tres cents xeixanta cinch dias!

— ¡Ay! exclamava devegadas lo senyor Manel pensant en lo seu país ¡que cambiat ho trobaré quan hi

vagi! ¡com déu estar tot! ¡quina transformació! ¡quina alegría!

Passa un mes, dos, tres.... onze, dotze. Lo senyor Manel, que havia observat una conducta irreprotxable no 's va descuidar de solicitar lo suspirat *pase*.

— Tingui; va dirli lo jefe de seguretat: serveix per un dia y prou.

— ¡Mil gracias! contestá 'l fervorós constitucional: me 'n vaig á corre vintiquatre horas. Quan torni ja l' hi explicaré com marxa aquell tros de terra. Estigui bo.

Als cinquanta minuts, d' haver traspasat la porta, lo senyor Manel ja tornava á casa.

¿Qué l' hi havia succehit?

Lo desengany més gran que puga haver experimentat un' ànima constitucional. Venia suat, delirant ab una fatxa verdaderament cadavèrica.

— ¿Qué t'è que torna tan aviat? va preguntarli 'l gefe recullint lo *pase*.

— ¡Pobre de mí! Que fins ara havia estat en la creencia de que 'l meu partit era al poder y no hi es, no senyor.... no hi es....

— ¡Fugi, home! ¿Qui l' ha dit que no hi es? ¡No hi ha de ser!

— ¡Ah, no senyor, no! Alló que 's deya 'l dia que vaig morir, á la quènta no va ser res: tot continua del mateix modo. Llavoras no hi havia llibertat d' imprenta y ara tampoch; llavoras no hi havia sufragi universal y ara tampoch; llavoras feyan trampas en las eleccions y ara també, llavoras los carlistas y moderats eran ben rebuts per tot arréu y ara també, ¿qué més vol? Continúa la mateixa constitució; las mateixas lleys, la mateixa desorganización, lo mateix desgavell, y 'l bon Balaguer, l' incansable Balaguer, que tant valenta campanya feya llavors contra la situació, continúa fentla ab més ardor que may.

— Y donchs en Sagasta ¿que s' ha fet?

— No l' he trobat en lloch. ¡Ah, quina desilusión! Ab aquella crisis de llavoras van enganyar al país. Lo senyor Cánovas continúa gobernant, y pera fer més irrisoria la burla, s' ha deixat creixe la barba y s' ha pentinat lo tupé, de manera que sembla en Sagasta....

Lo jefe de policia espiritual no va poguer contenir la rialla. Després va probar de treure al senyor Manel del seu error. ¡Treboll inútil!

Lo pobre constitucional no podia abandonar la idea de que 'ls sagastins no han pujat encara al poder, y de qu' en Cánovas, ab la cara de 'n Sagasta, governa avuy com avants los destins de la nació espanyola.

Ab franquesa, ¿no es veritat que 'l bon senyor no vá del tot malament?

FANTÁSTICH.

FANTASIA LUGÜBRE.

om á la nit de Tots Sants. Lo cementiri está de festa per la diada del endemà.

Las fileras de ninxos, que cada any tenen un pis més, ab la claror de la lluna, produheixen un efecte fantástich.

Aquellas celdas que cada una guarda tota una historia de familia, á la esblanquehida llum del nostre satélit, semblan los redolins del auca de la vida.

Son tres quarts de dotze. Tot reposa. Las llántias y ciris que tota la tarde han iluminat las presentallas que las familias portan als difunts y que devegadas son causa de las bromas dels visitants, ara están totas apagadas. Lo vent que 'ls altres dias no té més companyament que 'l soroll de las fullas dels arbres plorans, aquesta nit s' ha barrejat ab lo esbatech de las coronas al topar sobre las lápidas, com si fossen los picaportas de las escaletas.

En una de las islas interiors, y tant bon punt cauen las dotze, de un ninxo que no té altre adorno que una senzilla lápida de marmol, surt lo cráneo y 'ls demés corresponents ossos d' un esqueleto, que tot esfahehit y mirant enlaire, ab las concavitats que avants eran la morada dels ulls, fixas en lo ninxo del damunt y tot fent petar las mandibulas, exclama:

— Ep, senyor difunt, ja estich fins al punt de dalt, ab la seva taleya, de embrutarme la lápida cada dia quan torna á retiro. Agafi 's allí ahont vulgui, menós aquí que es á casa mèva.

— ¿Qué esbalota? ¡que crida!

— Que si 'm torna á embrutar la lápida, me trech l' os de la cuixa y n' hi mesuro unas quantas á la espina escampantli tots los ossets de la persona, que ja l' hi dono feyna per tornarlos á recullir.

— ¡Uy uy quins fueros! Sembla un mort de panteon!

— Soch lo que 'm dona la gana ó més ben dit lo que volen los meus hereus, que ab lo que 'ls vaig deixar me podian fer un cementiri per mi tot sol, ¿ho té entés? y no vosté que está en un ninxo de uns amichs, que si no haguessen sigut ells hauria anat á parar á la barreja. ¿Qué 's pensa que no ho sé? ¿Vegi la lápida que diu?

CEMENTTIRI

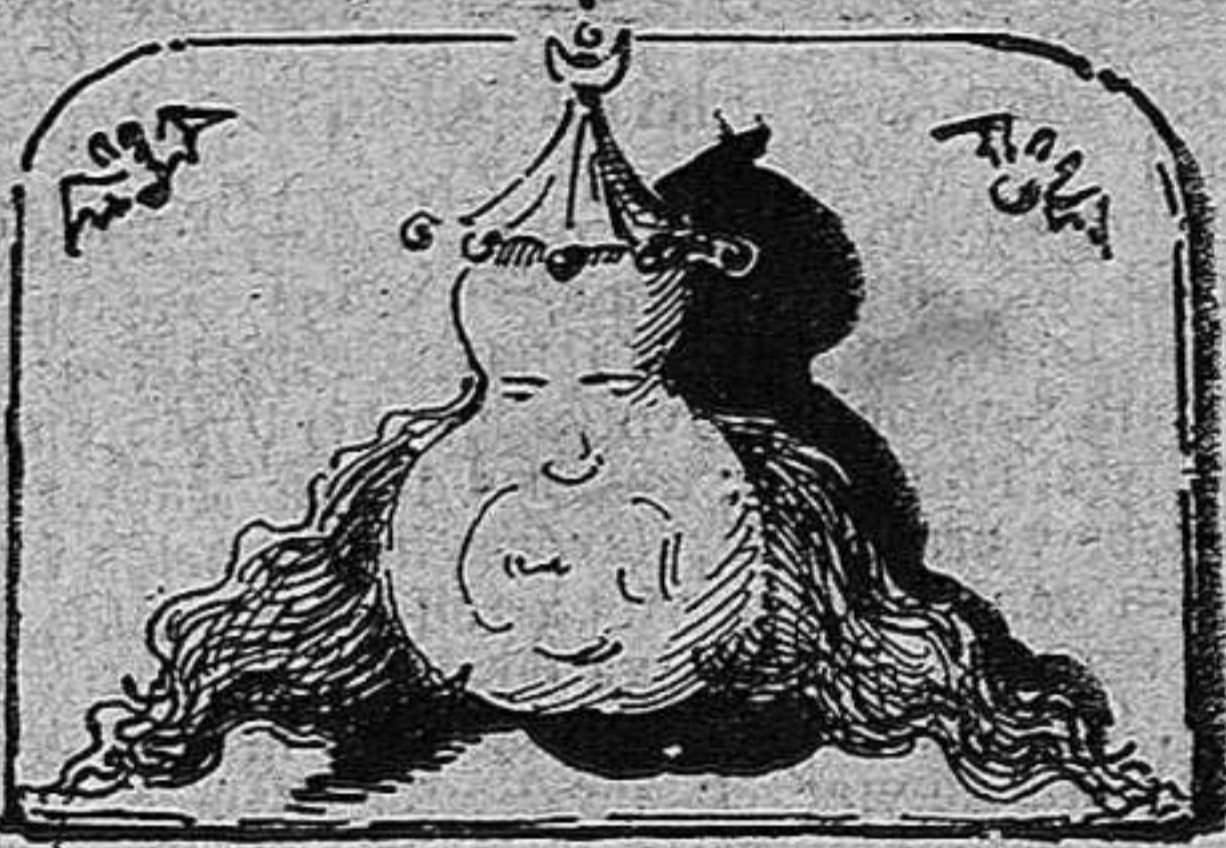
Ab una calma divina,
un ministre de marina
dintre aquest ninxo remuga.
Per desgracia ó bé per sort,
no 's pot dir que siga mort;
pero es igual: no 's belluga.

¡Un general!—Un valent,
pensará algú, y no es vritat:
may vá está en cap campament,
y mori senzillament
d' un tip de congre esqueixat.

Era un minis're d' edat,
duya un folosal mostatxo,
va deixá 'l poble esquilat,
pobre, perdut y pelat....
¡No sabéu qui era, macatxo?

Tenia fama de noble,
liberal y decidit:
gosava de molt partit,
y era un semi-deu pe'l poble.
Entre bombo y campanillas
tot va anarse'n á rodá,
y ara d' ell no 'n queda ja
res més que unas grans patillas.

Aquest cinquanta anys passá
mamant, tots d' una seguida.
¡Era empleat, y en sa vida
no feu res més que mamá!
Tant y tant s' acostumá
á mamar de dia y nit,
que mentres aquí arrupit
lo seu cadavre 's consum,
per no perdre la costum
s' entreté mamantse 'l dit.

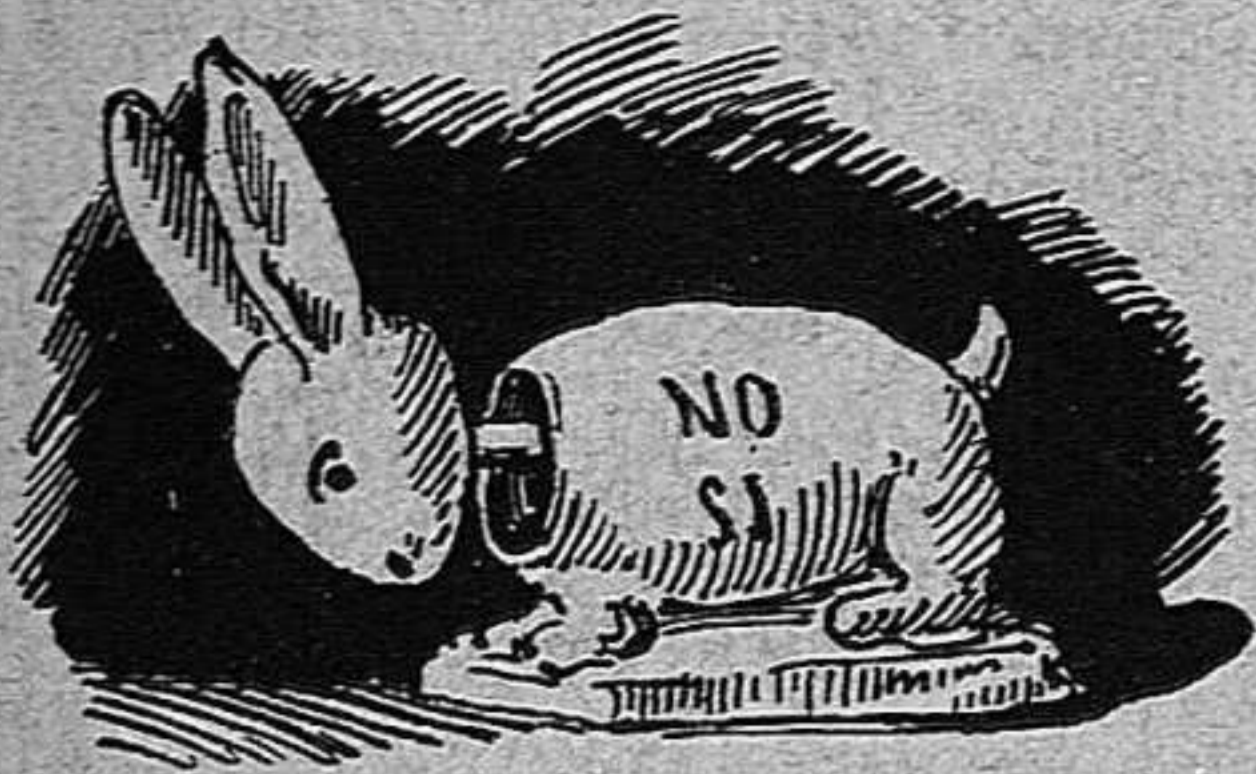

Atrexit en demasia
y orador infatigable,
aquest no passá ni un dia
sense fe al lloch hont podia
una arenga deplorable.
Deu mil ne feu, tot jugant,
de sa vida en lo transcurs
y mori encara parlant.
No s' hi aturin al davant
ó sinó 'ls farà un discurs.

Lo carro pèl pedregal.

POLÍTICH

No preguntéu qui hi ha aquí, perquè sols 'us respondria lacònicament no y si: era un diputat mesquí d' aquells de la majoria.

Aquí hi jeu un que va viure escrivint dramas a cents, y morí d' un tip de riure al veure, segons lo cens, que no sabia d' escriure.

Modelo de veleytat fou lo cos que jeu aquí: va comensar sent carlí fentse més tart moderat.

Va ser radical després, va tornarse socialista, va morir sent fusionista, y ara..... ningú sab lo qu' es.

Reposa dintre aquest clot un elector de per-riure que jamay, mentres va viure, va doná a ningú 'l seu vot. Y desde que va expirar, ¡vejin si ho poden entendre! ab tot y se un munt de cendra, ha anat deu cops a votar.

¿Qui hi descansa aquí? Guaytéu lo forat ab atenció: hi ha un tipo com un punxó, estripat de tot arréu. Las botas no tenen sola, las calsas son totas vellas, la caixa es feta d' estellas..... basta: era un mestre d' escola.

¡Un ninxo vuyt, destapat!... Pero no s' espantin, no, que ja s' ocupará aviat: en Serrano l' ha comprat per ficarhi a la fusió.

Tururut dotz' loras.

Nosaltres hém de donar las gracias als missionistas, per haver tingut la bona idea d' excomunicarnos. Aixó de moment ha fét que 'l corresponsal nos demani un augment en los números que l' hi enviém cada senmana. Per lo tant, mil gracias Srs. missionistas: las excomunions de vostés per la Campana, son com l' abono per las plantas: la fán creixe.

LA FOSSA COMUN.
CONFIDENCIAS D' UN QUE HI HABITA.

Deixéuvos de tonterias, y pompas y vanitats; deixéuvos de flors, y mármols y ninxos historiats. Rondéu tot lo cementiri, regiréu punt per punt; en lloch está un mort tant cómodo com en la fossa comun. Jo me 'n rich d' aquests que deixan mils duros al testament, perque 'ls seus heréus los fassin un panteon bèn decent. Ah! ¡Si ells ho reflexionessin! ¡Si poguessin sospitar la vida trista y pesada que arrossega un mort allá! ¿Qué son aquells osseras? ¿Qué son aquells panteons? ¿Qué son aquells munts de ninxos? Caus, calabossos, presons. Allí un mort es mort de véras, allí no véu sol ni llum, allí 's cansa d' aborrirese, allí de debó 's consum...

Si mira al voltant, sols troba calaveras de parents... la sogra, 'l nebot, la tia; es dir, roséchs permanents. De tant en tant, sent que s' alsa la gran llosa que 'l cubreix, y véu baixá un oncle ximple ó un cunyat que l' aborreix. Ni un amich, ni una persona de las que, viu, vá estimá... familia y sempre familia: ¡tant relip que un hom n' está! Aquí... ¡quina diferencia! Aquí 's pot dir que tenim la llibertat, la república: som morts... y encara vivim. ¡La fossa comun! Pochs saben lo tranquil, lo bèn qu' está lo mort que per sa fortuna aquí dins pot ingressá.

Cada dia nous consocios, cada dia estadants nous; ara de magres com llansas, ara de grassos com bons. Bèn ajegut, un escolta las conversas dels vehins, y sent gent de totes menas y dels més remots confins. Aquí dos amichs disputan sobre qui es més llarch dels dos; allí un mort-sastre trossa ab un parroquiá morós. Allá un fulano reclama un brás que algú 'l hi ha afanat; acullá dos mouhen brega sobre un péu que s' ha extraviat. Per la dreta uns fán taral-la ribentse d' un mort francés: per l' esquerra dugas mortas s' esgarrapan pe 'l promés.

¡Ah! Aquí un hom no tèn amehinos al endemá de Tots Sants, ni 'l marejan ab coronas ni ab visitas irritants. No tèn 'l torment de la dóna, ni 'ls fil s' l' hi donan qué fer; es dir que moltas vegadas un fins se créu qu' es solter. Sempre sent xivarri y gresca, y si quan allarga 'l bras troba alguna morta guapa... ¡no 's dich jo si 'n vá de grás!

Perque no 's vajan á creure que 'ls morts siguin repulsius: n' hi ha de lletjos, n' hi ha de guapos, lo mateix que al mon dels vius. N' hi ha que tenen una fatxa y unas dents... ¡ay, quina pó! Y en cambi hi ha calaveras que... vaja... que Déu n' hi dó... Si nosaltres algun dia nos volguéssim sublevar, ¿quí podria deturnarnos? ¿quí 'ns podria subjectar?

Mentres que ls pobres dels ninxos, tant encaubats, tant estrets, ¿cóm podrian arreglars' ho per rompre aquells parets? Quan sentirem la trompeta del gran judici final, no més ab dugas gambadas, desseguida serém dalt. Y 'ls infelissos que jehben dintre d' aquells presons, ¿cóm podran alsar la llosa que tapa 'ls seus panteons? ¡Ah, no, no! Pobrets y alegres, nosaltres estém més bèn reposant aquí á la sombra

d' un desmay ó d' un xipré. No 'ns faltan noticias frescas, perque 'ls morts que ván baixant, cada dia 'ns comunican lo que al mon está passant. Sabém las cansons en boga de las sarsuelas millors, y més de quatre vegadas sortim á fer d' electors.

Tots som iguals: tothom gosa d' iguals drets é iguals debers; no coneixém las maranyas que mou l' interés pervers. Y si algun incrédul dopta que Xauxa pugui existí, que 'ns vingui á fer companyia: la gran Xauxa 's troba aquí. ¡Mortals divertits y alegres! Matéu lo temps com poguéu, aprofitéu bèn las horas, cantéu, saltéu y balléu. No feu cas de la miseria, ni de la contribució; no penséu ab en Camacho, ni 'us cuydéu de la fusió. Aixís passaréu la vida una mica més com cal de lo que solen passarla los que corren per 'quí dalt. Y si quan la mort us cridi conservéu l' enteniment, y voléu seguir la gresca que en lo mon héu estat fent, prenguéu lo consell que 'us dona aquest esquilat difunt, y ordenéu que se 'us enterri dintre la fossa comun.

TOCH DE MORTS.

CASA de un marmolista hi he llegit aquest réto! «¡APROVECHAD LA OCASION!» «Sepulcros y lápidas mortuorias de todos precios. Con motivo de ser el día de difuntos, rebaja considerable.»

Un senyor que ha passat la vida fent economias, á pesar de no tenir fills, al morir deixa tota la seva fortuna—qu' es molt considerable—á un nebot, disposat á viure com un príncep. Per aixó si, per l' oncle que l' hi ha deixada, casi res: una llosa al cementiri y una créu de ferro á sobre. —¡Quina miseria! exclama la gent que acut aquest dia al cementiri. ¡Pensar que 'l difunt al ménos vá deixarli déu mil duros de rendat Y 'ls amichs l' hi dihen: —Vaja, que ets bèn mesqui. —¡Alto! respon l' heréu per disculparse: aixó no es mesquindat. Lo mèu oncle que al cel siga era molt económic, y estich segur que si l' hi hagués fet un sepulcre massa rich, l' hi hauria donat un disgust.

L' epitafi que poso á continuació, pot llegirlo tothom qui vulga al cementiri de Barcelona:

Joseph Verneda 'm diguí jo que sense mala ni danys, passats setanta nou anys alegre y trempat visquí. Un melje... no diré qui un sol dia 'm visitá un vomitiu m ordená: jo vaig dir que no 'l volia, ell digué que 'm curaria y vaig morir l' endemá.

Un viudo entra á casa de un marmolista á contractar una lápida per la seva cara esposa. Lo marmolista n' hi demana vint duros. Lo viudo: —Es cara. Miri, si m' hi fá una rebaixa, seré parroquiá.

EPITAFIS.

Casi olvidada del mon que sols qui 's fá veure mèdra descansa aquí aquella pedra del monument á Colón

Jau aquí son somni etern y sens dupte lo cel logra un que ja ha estat á l' infern tenint cunyats, dona y sogra.

Descansa en lo ninxo aquest la noya més caya d' Horta y estich segur que fins morta déu fer á tothom l' ullet.

MISTER JHONSON.

Un que ha examinat las llistas electorals, troba que deis 13,082 electors inscrits més de la meytat son morts y enterrats. Enemich com es del govern, se 'n vá al cementiri á fer la propaganda. No pot comprendre que 'ls morts votin sempre en contra dels vins.

«Senyors difunts,» crida pujant á un ninxo vuit de últim pis que l' hi serveix de tribuna. En aquest moment comensan á sortir caps per tot arrén: cauhen los embans y las lápidas dels ninxos, s' aisan las llosas dels sepulcres, regna pèl cementiri una animació extraordinaria.

Gran número d' esqueletos s' agrupan entorn del orador. Aquest continúa: «Senyors difunts: m' hi cregut obligat á venir á participarlos que la major part de vostés tenen dret electoral.»

Las bocas dels difunts se posan á riure, com si diguessen:—«¡Vés are que 'ns esplica aquest ximple! ¡Com si no ho sabessem!»

«Si, continúa l' orador, la major part de vostés poden exercir aquest dret preciós, lo primer de tots los drets del ciudadá, y jo vinch á conjurarlos perque obrin en conciencia.»

Los esqueletos se passen los dits pèl costellám com si toquessen la guitarra. Al orador, al sentir aquest requetexch d' ossets se l' hi erissan los cabells, y exclama en un rapto d' emoció:

«¡Qui, vosaltres, que son los nostres pares, los nostres oncles, los nostres germans, los nostres parents, los nostres amichs; vosaltres que si no tenui are, havéu tingut los mateixos interessos, las mateixas afeccions que nosaltres, en aquest moment voléu abandonar-nos? ¡Oh! ¡No tenui cor!»

Rialla general d' esqueletos, gran espatech de dents: tots s' ajupan y mútuament s' examinan mirantse á través de las costellas de la banda esquerra. Efectivament, l' orador tè rahó: no tenen cor.

Un enterrat del dia avants qu' encara conserva la llengua, s' imposa á tot aqueli espatech d' ossos, exclamant:

- Pido la palabra.
- L' orador.
- Ay gracias á Déu... Parli... Expliqui's los homes enrahonant s' entenen.
- Aixó precisament es lo que volia dir. Vosté ha vingut aquí, ha comensat un discurs y no ha dit més que quatre vulgaritats. Concreti 'l seu pensament, digui que vol y veurém si podém servirlo.
- ¿Qué vull? Que ja que tenen vot, votin tots contra 'l govern, vel' hi aquí.
- ¡Imposible! respon lo mort.
- ¿Cóm?
- Imposible. Aquí al cementiri tots som ministerials.
- ¿Ministerials de 'n Sagasta?
- De tots los governs.
- ¿Al ménos, se pot saber per qué?
- No hi ha inconvenient; perque com que som morts, naturalment, hem de ser partidaris de la pau y de la tranquilidad

Y vels' hi aquí perque en las próximas elecciones de diputats provincials, tots los difunts que figuran en las llistas, votarán los candidats que 'ls designi 'l Sr. Rius y Taulet.

Los pares de una nena de sis anys, viva com l' argent viu y enrahonadora com una cotorra, han convidat á dinar á un senyor qu' es geperut, y temente se que la seva filla descarrili, l' hi dihen:

—Sobre tot, filla mèva, al senyor que ha de venir no l' hi digas geperut. La xicoteta promet que no l' hi dirá, y en efecte durant tot lo dinar no pronuncia una paraula. Únicament després de las postres, se 'n vá del puesto y acostantse al convidat y passantli la mà per l' esquena murmura ab tó carinyés: —No ho es lo senyor de geperut, no, ¿veritat mamá que no ho es?

En una taberna: —Miréu taberner, deya un mano, que á mi ningú me la pega. —¿Qué voléu dir? —Que aquest vi está batejat. —¿Batejat? —Sí, que hi ha aygua. —¡Imposible —Que dich que hi ha aygua, y si voléu ho farém mirar á cala Ciutat.

—Callén, home, si: á n' aquest vi n' hi ha d' haver á la forsa. Van durme 'l á la taberna sense paraygua, un dia que plovia molt.

—¿Es que per aixó? Ja 'us hi dit que á mi ningú me la pegava.

Diálech recullit en una taula de café:

—¿Pero home, t'è cinquanta anys y es ja viudo de tres donas?

—Sí, senyor.

—Vamos, siga franch, vosté haurá fet alguna cosa per enviudar tantas vegadas.

—No, ca: es que hi tingut sort: res més.

LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO.

1. XARADA.—*Re-for-mas.*
2. MUDANSA.—*Banya-Canya Danya-Ganya-Manya-Tanya.*
3. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Salomé.*
4. GEROCLÍFICH.—*Qui assegura dura.*

XARADAS.

I.

Conech una nena
que t'è prim lo cos;
pero t'è una pena,

que vá molt *hu-dos*.

A més t'è bon *prima*
y es bona *minyona*
jo crech que m' estima
com tinch *tres-segona*.

Porta *dos-tercera*
y á més mantellina
y una *tot pitera*.
japa, noy, barrina!

NOY DE LA BUTSEL-LA.

II.

Segons tinch entés
lo mèu padri *Ambrós*
de menjar *hu-dos*
no se 'n tréu la *tres*.

Y are está tant mal
que no fá riallas,
ni conta rondallas
ni tampoch *total*.

E. S. (A) NOY MACO.

MUDANSA.

Ab *a*,
en la mar se trobará.

Ab *e*,
en las montanyas, també.

Ab *i*,
los pins ne solen tení.

Y ab *o*,
are 'n menjaría jo.

Dos QUE NO 'N SABEN MES.

CONVERSA.

—Ola, noy, ¿qué no ho sabs?

—¿Qué?

—Que 'm vaig separá de la dóna.

—¿Cóm se diu?

—Ja t' ho he dit.

A. DE P. R. P.

SINONIMIA.

Tot la cara de 'n Matèu
que la *tot mala* t'è 's véu;

y no obstant diu que s' afana
per ser *tot* de la Aduana.

CIUTADÁ PACO.

TRENCA-CLOSCAS.

¡Dida! *El sou*.

Formar ab aquestas lletas lo títol de una comedia catalana.

SIR BYRON.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1	2	3	4	5	6	—	Ne trobarás pèls camins.
1	5	4	5	3	—	Lo que 's véu per las casas.	
1	2	4	5	—	Un fruit.		
4	5	1	—	Un peix.			
1	5	—	Un aliment.				
6	—	—	Una consonant.				

METR Y SAGA.

GEOGLÍFICH.

A
C.
1880-1881
CO
TT
AV
R
DA

E. S. (A) NOY MACO.

LOPEZ, Editor.—*Rambla del Mítj, 20.*

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arch. del Teatre, 21 y 27.

¡ Finis coronat opus !